

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 14 mars 2012

Mål nr

Ö 298-12

KLAGANDE

Duveholms Rehab Center AB, 556646-6297

c/o HT och GT

Konkursförvaltare: Advokat JA

Ställföreträdare: GT

Ställföreträdare: HT

SAKEN

Försättande i konkurs

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts beslut 2011-12-22 i mål Ö 9416-11

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen avslår överklagandet.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Duveholms Rehab Center AB har yrkat att Högsta domstolen ska upphäva beslutet om bolagets försättande i konkurs.

SKÄL

1. Tingsrätten försatte den 2 augusti 2011 Duveholms Rehab Center AB (Duveholm) i konkurs. Beslutet grundades på en ansökan av bolaget som var undertecknad av CGCB. I ansökan angavs att bolaget var på obestånd. Av ett registreringsbevis för Duveholm framgick att CGCB var en av tre styrelseledamöter samt att bolagets firma tecknades av styrelsen och av styrelseledamöterna var för sig.
2. Duveholm, företrätt av de övriga två styrelseledamöterna HT och GT, överklagade konkursbeslutet och yrkade att det skulle upphävas. Hovrätten har avslagit överklagandet.
3. Duveholm har gjort gällande att CGCB saknat behörighet att företräda bolaget sedan han utträtt ur styrelsen, att konkursansökan har lämnats in utan att styrelsen fattat något beslut om bolagets försättande i konkurs samt att bolaget inte är på obestånd.
4. Ett bolags talan vid domstol förs av dess ställföreträdare, 11 kap. 2 § andra stycket rättegångsbalken. Behörigheten att företräda bolaget i rättegång överensstämmer i huvudsak med behörigheten att för bolagets räkning ingå avtal och vidta andra sådana för bolaget bindande rättshandlingar (NJA II 1943 s. 122).

5. Behörigheten att företräda ett aktiebolag tillkommer i första hand dess styrelse, 8 kap. 35 § aktiebolagslagen (2005:551). Om styrelsen består av flera personer har en enskild styrelseledamot i denna sin egenskap inte någon rätt att företräda bolaget. Styrelsen får dock enligt 37 § samma kapitel bemyndiga en styrelseledamot, den verkställande direktören eller någon annan att företräda bolaget och teckna dess firma, s.k. särskild firmatecknare. Den särskilde firmatecknarens behörighet sammanfaller i princip med styrelsens, se rättsfallet NJA 1995 s. 437.

6. Av utredningen framgår inte annat än att CGCB vid tiden för konkursansökan var styrelseledamot i Duveholm. När han gav in konkursansökan var han alltså alltjämt firmatecknare och behörig att ensam begära att Duveholm skulle försättas i konkurs.

7. En uppgift av gäldenären att han eller hon är insolvent ska enligt 2 kap. 7 § konkurslagen godtas av rätten, om det inte finns särskilda skäl att inte göra det. Detta innebär att tingsrätten i allmänhet inte ska ifrågasätta gäldenärens uppgift om att han eller hon är på obestånd. Om gäldenären är ett bolag och det före beslutet om konkurs kommer fram att det finns delade meningar inom styrelsen om det riktiga i att begära bolaget i konkurs, bör tingsrätten dock i regel pröva uppgiften om att bolaget är på obestånd (se prop. 1975:6 s. 117). Någon sådan information hade inte tingsrätten vid tidpunkten för beslutet om konkurs. Tingsrättens handläggning var därmed riktig.

8. Ett beslut om att ett aktiebolag ska ansöka om att bli försatt i konkurs ska fattas av bolagsstämman eller styrelsen (jfr a. prop. s. 117 och 8 kap. 4 § aktiebolagslagen). Att någon är behörig firmatecknare innebär inte i sig att han eller hon också har befogenhet att för bolagets räkning fatta beslut om vare sig bolagets ansökan om konkurs eller något annat. Enligt vad som framkommit har ansökan om konkurs inte grundats på något beslut av Duveholms

bolagsstämma eller styrelse. CGCB har därmed överträtt sin befogenhet när han ansökte om bolagets försättande i konkurs. Frågan är vilken verkan som ska tillmätas denna omständighet när den aktualiseras vid överklagande av konkursbeslutet.

9. Enligt 2 kap. 22 § konkurslagen får en konkursansökan inte återkallas sedan beslutet om konkurs har meddelats. Även om gäldenären själv har ansökt om konkursen eller medgett en borgenärs konkursansökan ska högre rätt upphäva beslutet om gäldenären efter att ha överklagat visar att han eller hon är solvent. Enligt förarbetena till bestämmelsen har denna tillkommit för att förhindra att gäldenär och konkurssökande borgenär gör upp i samförstånd efter konkursbeslutet och omintetgör eventuell möjlighet till återvinning. En annan borgenär skulle annars för att gardera sig vara tvungen att ge in konkursansökan mot gäldenären trots att denne redan var försatt i konkurs. Genom kravet på att gäldenären ska visa att han eller hon är solvent löper borgenären inte någon risk. (Prop. 1975:6 s. 185.)

10. Sett till ordalydelsen av 2 kap. 22 § konkurslagen är bestämmelsen tillämplig även då ett konkursbeslut överklagas av ett bolag med påstående om bristande befogenhet hos den ställföreträdare som har ansökt om konkursen eller har medgett en borgenärs konkursansökan. Vidare gör sig skälen bakom bestämmelsen, att förhindra illojalt handlande gentemot vissa borgenärer, gällande även i dessa fall. Utan ett krav på att gäldenären ska visa sin solvens för att få konkursbeslutet upphävt skulle ett påstående om bristande befogenhet ge gäldenären möjlighet till en uppgörelse i samförstånd med en borgenär till nackdel för andra borgenärer.

11. För att Duveholm ska få konkursbeslutet upphävt krävs alltså i enlighet med bestämmelsen i 2 kap. 22 § konkurslagen att bolaget visar att det inte är

på obestånd. Av skäl som hovrätten har anfört har Duveholm inte visat detta.
Överklagandet ska därför avslås.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Stefan Lindskog (skiljaktig, tillägg),
Ella Nyström (referent), Lena Moore, Agneta Bäcklund (skiljaktig) och
Svante O. Johansson
Föredragande justitiesekreterare: Daniel Holmberg

**BILAGA TILL
PROTOKOLL**
2012-02-01

Mål nr
Ö 298-12

SKILJAKTIG MENING

Justitierådet Agneta Bäcklund, med vilken justitierådet Stefan Lindskog instämmer, är skiljaktig och anför:

1. Tingsrätten försatte den 2 augusti 2011 Duveholm i konkurs. Beslutet grundades på en ansökan av bolaget som var undertecknad av CGCB. I ansökan angavs att bolaget var på obestånd. Av ett registreringsbevis för Duveholm framgick att CGCB var en av tre styrelseledamöter samt att bolagets firma tecknades av styrelsen och av styrelseledamöterna var för sig.
2. Duveholm, företrätt av de övriga två styrelseledamöterna HT och GT, överklagade konkursbeslutet och yrkade att det skulle upphävas. Hovrätten har avslagit överklagandet.
3. Duveholm har gjort gällande att CGCB saknat behörighet att företräda bolaget sedan han utträtt ur styrelsen, att konkursansökan har lämnats in utan att styrelsen fattat något beslut om bolagets försättande i konkurs samt att bolaget inte är på obestånd.
4. Av utredningen framgår inte annat än att CGCB vid tiden för konkursansökan var styrelseledamot och firmatecknare i Duveholm.
5. Ett beslut om att ett aktiebolag ska ansöka om att bli försatt i konkurs ska fattas av bolagsstämman eller styrelsen för att vara giltigt. Att någon är behörig firmatecknare innebär inte i sig att han eller hon också har befogenhet

att för bolagets räkning fatta beslut om vare sig bolagets ansökan om konkurs eller något annat. Enligt vad som framkommit har ansökan om konkurs inte grundats på något beslut av Duveholms bolagsstämma eller styrelse. CGCB har därmed överträtt sin befogenhet när han ansökt om bolagets försättande i konkurs. Frågan är vilken verkan som ska tillmätas denna omständighet när den aktualiseras vid överklagande av konkursbeslutet.

6. En förutsättning för att en gäldenär ska kunna försättas i konkurs är att denne är insolvent (1 kap. 2 § konkurslagen). I 2 kap 7–9 §§ konkurslagen uppställs vissa bevisregler, vilka anknyter till omständigheter som typiskt sett talar för insolvens. Tingsrätten har tillämpat bestämmelsen i 2 kap. 7 § som innebär att en uppgift av gäldenären om insolvens ska godtas om det inte finns särskilda skäl att inte göra det.

7. Visserligen har en behörig firmatecknare för gäldenären lämnat in konkursansökan. Något ställningstagande från gäldenärsbolaget i insolvensfrågan har dock inte funnits. Om denna brist hade upptäckts vid tingsrätten hade det lett till att domstolen skulle ha gjort en prövning av bolagets insolvens. Det talar för att bristen, när den upptäcks i hovrätten, bör leda till att en sådan prövning sker där.

8. Frågan uppkommer då om en tillämpning av 2 kap. 22 § konkurslagen leder till en annan bedömning. Enligt den bestämmelsen får en konkursansökan inte återkallas sedan beslutet om konkurs har meddelats. Även om gäldenären själv har ansökt om konkursen eller medgett en borgenärs konkursansökan ska dock högre rätt upphäva beslutet om gäldenären efter att ha överklagat visar att han eller hon är solvent.

9. I den nu aktuella situationen har bolaget inte gett firmatecknaren något uppdrag att göra en konkursansökan eller att lämna en sådan uppgift som avses i 2 kap. 7 § konkurslagen. Under sådana förhållanden är bestämmelsen i

2 kap. 22 § inte tillämplig. Hovrätten borde därför ha prövat om bolaget var insolvent.

10. Hovrättens beslut ska därför undanröjas och målet visas åter till hovrätten för fortsatt handläggning.

**BILAGA TILL
PROTOKOLL**
2012-02-01

Mål nr
Ö 298-12

TILLÄGG

Justitierådet Stefan Lindskog tillägger för egen del:

1. I ett konkursärende har domstolen att pröva huruvida gäldenären är insolvent. Frågan är inte dispositiv. Det hänger samman med att en konkurs inte sällan är värdeförstörande och att det därför ligger i borgenärskollektivets bästa att hindra en obehövlig konkurs. Det finns i sammanhanget anledning att peka på att en enskild borgenär kan ha ett eget intresse av att gäldenären sätts i konkurs trots att något obestånd inte föreligger. Och när gäldenären är ett bolag kan på motsvarande sätt en aktieägare eller en styrelseledamot ha ett sådant intresse. Gäldenärens konkurs ses i sådana fall som ett medel att nå ett mål, som kan variera. Det kan handla om att eliminera en konkurrent eller om att försöka få ett fördelaktigt slut på en pågående rättegång eller något annat.
2. Eftersom insolvensfrågan är indispositiv får domstolen, när en borgenär söker en gäldenär i konkurs och gäldenären vitsordar borgenärens obeståndspåstående, inte lägga vitsordandet till grund för sitt beslut på samma sätt som när gäldenären i ett mål om betalning medger betalningsskyldighet. Gäldenärens inställning till frågan om att han är på obestånd har dock i regel bevisverkan. Det är innebörden av 2 kap. 7 § konkurslagen. Att det rör sig om en bevisregel framgår bl.a. av den rubrik (Bevisning om obestånd) under vilken bestämmelsen står.

3. Illustrativt i sammanhanget är den i förarbetena till 2 kap. 7 § konkurslagen nämnda situationen (prop. 1975:6 s. 117) att till grund för en konkursansökning ligger ett styrelsebeslut där styrelseledamöterna har haft olika uppfattningar om huruvida bolaget är på obestånd. Det förhållandet att bolaget med stöd av ett majoritetsbeslut har intagit den rättsliga positionen att obestånd är för handen ska här inte läggas till grund för ett konkursbeslut. Att en minoritet har haft en avvikande uppfattning i obeståndsfrågan är ett särskilt skäl för domstolen att göra en mer djupgående bedömning av obeståndsfrågan utan att därvid tillmäta bolagets erkännande någon bevisbetydelse.

4. Av det förhållandet att en firmatecknare helt saknar beslutskompetens i och för bolaget (beslut i ett aktiebolag kan i princip bara fattas av beslutsorganen, som är bolagsstämman, styrelsen och den verkställande direktören) följer att hans inställning till frågan om gäldenärsbolagets obestånd vid tillämpningen av bestämmelsen i 2 kap. 7 § konkurslagen inte ska tillämnas någon bevisbetydelse. Det avgörande är styrelsens uppfattning. I betraktande av det samt i ljuset av att obeståndsfrågan är indispositiv och att bolagets inställning till sitt obestånd har karaktär av bevismedel, låter det sig diskuteras om inte tingsrätten när bolaget företräds av någon annan än styrelsen (eller den som styrelsen har befullmäktigat att företräda bolaget i konkursärendet) bör ha en viss utredningsskyldighet beträffande ett påstående om att bolaget anser sig vara på obestånd.

5. Det bästa bevismedlet för styrelsens inställning är ett styrelseprotokoll. Det är inte förenat med några olägenheter för ett gäldenärsbolag att – om bolaget inte företräds av styrelsen eller någon som av styrelsen befullmäktigats att söka bolaget i konkurs – till konkursansökningen foga ett styrelseprotokoll som ger uttryck för att styrelsens uppfattning är att bolaget är på obestånd, särskilt inte eftersom ett sådant protokoll bör föreligga under alla förhållanden.

6. Genom en ordning innebärande att bolagets inställning ska visas genom ett styrelseprotokoll (när bolaget inte företräds av styrelsen eller ett av denna befullmäktigat ombud), får domstolen på ett naturligt sätt klarhet i om styrelsen är enig i sin uppfattning eller om det föreligger en sådan oenighet att som bör föranleda att erkännandet inte tillmäts någon bevisbetydelse (jfr p. 3 ovan). Till det kommer att ordningen minskar risken för kuppärtade aktioner vid tvist mellan olika intressenter i bolaget. Det måste således hållas i minnet att när som i det aktuella fallet en firmatecknare utnyttjar sin representationskompetens till att söka bolaget i konkurs trots att han inte har stöd för det i något styrelsebeslut är inte sällan förklaringen att en ägartvist pågår. Rättsordningen bör inte godta att konkursinstitutet missbrukas av den som i en sådan tvist menar sig få en fördel av att bolaget sätts i konkurs.

7. Mot bakgrund av det anförda menar jag att tingsrätten av firmatecknaren borde ha begärt att han gav in ett styrelseprotokoll varav styrelsens och därmed bolagets uppfattning kom till ett uttryck. Att tingsrätten inte gjorde det kan dock inte betraktas som så felaktigt att det utgör domvilla.